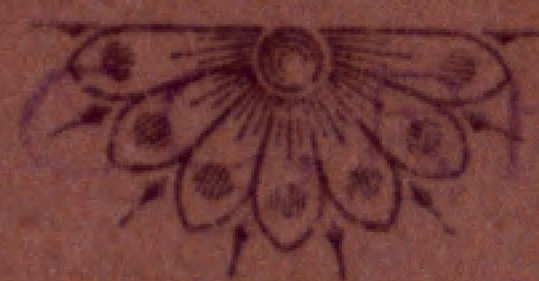
Karotki Katachizim

dla

pryspasablennia dziaciej da pieršaj Spowiedzi i Kamuńji Światoj.

PIERAROBLENY

z Katachizmu Ks. R. Filachouskaho

PRAZ X.

WILNIA
Drukarnia M. Kuchty, Dworcowaja, 4.
1907.

Karotki Katachizm

dla

pryspasableńnia dziaciej da pieršaj Spowiedzi i Kamuńji Światoj.

Pierarobleny

z Katachizmu Ks. R. FILACHOŬSKAHO

praz X.

WILNIA
Drukarnia M. Kuchty.

1907

№ 615.

APPROBATUR.

Datum Petropoli die 24 m. Januarii 1907 a.

Vicarius Capitularis Mohyleviensis

Praelatus *Denisewicz.*

Č czytajecca jak cz.
Š — jak sz.

I. Paciery.

Ŭ Imia Ajca i Syna i Ducha Światoho. Amen.

MALITWA PAŃSKA.

Wojče naš, katory jość u niebie, niechaj świacicca Imia Twajo. Niechaj pryjdzieć Karaleŭstwo Twajo. Niechaj budzieć wola Twaja, jak u niebie tak i na ziamli. Chleba našaho štodziennaho daj nam siahońnia. I adpuści nam daŭhi našy, jak i my adpuščajem našym daŭžnikom. I nie ŭwadzi nas na pakusu: ale zbaŭ nas ad złoho. Amen.

PAZDRAŬLEŃNIE ANIELSKAJE.

Budź pazdraŭlona Marya, łaski poŭna, Pan z Taboj: błahosłaŭlona Ty mieży niawiest i błahosłaŭlon awoč žywata Twajho Jezus. Świataja Marya, Maci Boža, malisia za nas hrešnych, ciapier i ŭ hadzinu śmierci našaj. Amen.

SKŁAD APOSTOLSKI.

Wieru ŭ Boha, Ajca ŭsiomahučaho, Stwarycieła nieba i ziamli. I ŭ Jezusa Chrystusa, Syna Jaho jadynaho, Pana našaho, katory pačaŭsia z Ducha Światoho, naradziŭsia z Maryi Dziawicy, zamučen pry Ponskim Piłatu, ŭkryžowan, umier i pachowan: zstupiŭ da piekła: na trećci dzień z miortwych ustaŭ: ŭstupiŭ u niebo, siadzić pa prawicy Boha Ajca ŭsio-

mahuczaho: adtul pryjdzieć sudzić żywych i ŭmioršych. Wieru ŭ Ducha Światoho. Światy Kaściol paŭšechny, światych abcowańnie, hrachoŭ adpuščeńnie, cieła z miortwych poŭstańnie, życcio wiečnaje. Amen.

DZIESIAĆ BOŽYCH PPYKAZAŃNIOŬ.

Ja jość Boh twoj, katory ciabie wywiaŭ z ziamli Ahipskaj, z domu niawoli.

1. Nia budzieš mieć Bahoŭ čužych pieredamnoju.
2. Nia budzieš używać Imieńnia Pana Boha naprasna.
3. Pomni światkawać dzień światoczny.
4. Šanuj baćku twajho i matku twaju.
5. Nie zabiwaj.
6. Nie čužołož.
7. Nie kradzi.
8. Nia świedčy chwałšywa prociŭ bliżniaho twajho.
9. Nie pažadaj žonki čužoj.
10. Ani domu, ani, słuhi, ani służanki, ani woła, ani asła, ani wodnaj rečy čužoj.

Miłuj Boha z usiaho serca twajho, z usiej dušy twajej, z usiej myśli twajej, a bliżniaho twajho, jak siabie samaho.

PIAĆ KAŚCIEŁNYCH PRYKAZAŃNIOŬ.

1. Dni światyje światkawać.
2. Mšu światuju ŭ niadzielu i świata z uwahaj słuchać.
3. U naznačanyje dni paścić.
4. Choć raz u hod kala Wialikadnia spawiadacca i kamunikawać.
5. Nie spraŭlać wiasiella ŭ zabaronienym časie.

ČATYRY PRAŬDY, KATORYJE KOŽNY ČAŁAWIEK, CHOČUČY ZBAWICCA, ZNAĆ I Ŭ KATORYJE WIERYĆ PAWINIEN.

1. Što Boh jość adzin u troch asobach, 2. Što druhaja Asoba Światoj Trojcy Boh Syn staŭsia čaławiekam, kab nas swajej śmierciaj adkupić i wiečna zbawić, 3. Što Boh jość sudzia sprawiedliwy, katory za dobraje płacić niebam, a za złoje karaječ piekłam, 4. Što duša ludzkaja jość nieśmiartelnaja.

SIEM ŚWIATYCH SAKRAMENTOŬ.

1. Chrest, 2. Bieżmowańnie, 3 Cieła i Kroŭ Pana Jezusa, 4. Pakuta, 5 Apošniaje Światym Alejam pamazańnie. 6. Kapłaństwa, 7. Małżeństwa.

SIEM DAROŬ DUCHA ŚWIATOHO.

1. Mudraść, 2 Rozum, 3. Porada, 4. Adwaha, 5. Paniatnaść, 6. Pabožnaść, 7. Bajaźń Boha.

SIEM HRACHOŬ ŚMIARTELNYCH.

1. Pycha, 2. Łakomstwa, 3. Niačystota, 4. Zajzdraść, 5. Abžorstwa, 6. Hnieŭ, 7. Laniŭstwa.

ŠEŚĆ HRACHOŬ PROCIŬ DUCHA ŚWIATOHO.

1. Hrašyć, nadziejučyś na miłasierdzie Boha, 2. Nia mieć nadziei na swajo zbaŭleńnie, 3. Spraciŭlacca ŭznanaj praŭdzie, 4. Zajzdrościć bliźniamu łaski Božaj, 5. Nie prymać dobraho napamnieńnia, 6. Pakutu adkładać až da śmierci.

ČATYRY HRACHI, ZA KATORYJE BOH BUDZIEĆ POMSTOWAĆ.

1. Zabić sumyśle čaławieka, 2. Hrašyć sadomskim hrecham, 3. Kryŭdzić ubohich, ŭdoŭ i sirot, 4. Zatrymywać płatu słuham i najmitam.

DZIEWIAĆ HRACHOŬ ČUŽYCH.

1. Kazać hrašyć, 2. Radzić hrašyć, 3. Pryzwolać na hrech, 4. Namaŭlać da hrechu, 5. Pamahać hrašyć, 6. Społam z kim hrašyć, 7. Maŭčać, widziučy hrech, 8. Mohučy nie pieraškodzić hrašyć, 9 Tajić čužy hrech.

TRY RADY EWANELIČNYJA.

1. Čystaść, 2. Ŭbustwo, 3. Pasłušeństwo.

ČATYRY REČY APOŠNIJA.

1. Śmierć, 2. Sud, 3. Niebo, 4. Piekło.

II. Ab Bohu i stwareńniu.

Pytańnie: Ab čym kožny čaławiek pierš napierš wiedać pawinien?

Atkaz: Kožny čaławiek pierš napierš pawinien wiedać ab tym, na što jaho Boh stwaryŭ.

P. Na štož Boh stwaryŭ čaławieka?

A. Boh stwaryŭ čaławieka na toje, kab jon Jaho znaŭ, lubiŭ, chwaliŭ i Jamu wierna słužyŭ, a pośla z Jim u niebi krulewaŭ.

P. Čamu my pawinny Boha znać, lubić i Jamu wierna słužyć?

A. Bo Boh jość naš Stwaryciel, Pan i Apiakun.
P. Chto heta jość Boh?
A. Stwaryciel nieba i ziamli i Pan usiaho.
P. Hdzie jość Boh?
A. U niebi, na ziamli i ŭ kožnym miescu.
P. A čamu my Boha nia widzim, kali Jon jość usiudy?
A. Bo Boh jość Duch.
P. Kolki jość Bahoŭ?
A. Boh jość tolki adzin, ale ŭ troch asobach.
P. Jak zawucca hetyja Asoby Božyja?
A. Boh Aciec, Boh Syn i Boh Duch Światy.
P. Katoraja jość z hetych Asob staršaja, razumniejšaja abo lepšaja?
A. Usie hetyja Asoby jość u waŭsiom sabie roŭnyja.
P. Katoraja Asoba Boža stała čaławiekam?
A. Druhaja Asoba, Syn Božy.
P. Jak zawiecca taja Asoba Boža, katoraja stała čaławiekam?
A. Pan Jezus.
P. Ci ciapier Pan Jezus jość Boham, ci čaławiekam?
A. Pan Jezus jość razam i Boham i čaławiekam.
P. Dyk kolkiž jość Asob u Panu Jezusie?
A. U Panu Jezusie jość tolki adna asoba Božaja.
P. A kolki jość natur u Panu Jezusie?
A. Dźwie natury: Božaja i ludzkaja?
P. Ci Pan Jezus mieŭ pačatak?
A. Jak čaławiek — Pan Jezus mieŭ pačatak, ale jak Boh—Jon byŭ ad wiakoŭ.
P. Znaczyć Boh nie majeć pačatku?

A. Boh ani pačatku ani kanca mieć nia možėć, bo Jon jość wiečny.
P. A ci świet mieŭ pačatak?
A. Świet mieŭ pačatak, bo jaho Boh stwaryŭ z ničoho.
P. A kaho jašče Boh stwaryŭ?
A. Aniołoŭ i ludziej.
P. Chto heta jość Anioły?
A. Anioły heta jość duchi čystyje, katoryje majuć rozum i wolu, ale nie majuć cieła.
P. Na što Boh stwaryŭ Aniołoŭ?
A. Aniołoŭ Boh stwaryŭ dziele chwały swajej i pomočy ludziom atrymać nieba.
P. Ci ŭsie Anioły byli pasłušny Bohu?
A. Nia ŭsie—mnoha z jich zhrašyło praz pychu i straciło łasku Božu.
P. Jak zawuć Aniołoŭ, katoryje zhrašyli?
A. Złymi duchami abo šatanami.
P. Jak Boh ukaraŭ Aniołoŭ, katoryje zhrašyli?
A. Wyhnaŭ jich z nieba ŭ piekło.
P. Chto heta jość čaławiek?
A. Čaławiek heta jość Božaje stwareńnie, kataraje majeć cieła i razumnuju dušu.
P. Čym rožnicca čaławiek ad inšaho stwareńnia?
A. Tym, što jon majeć razumnuju i nieśmiartelnuju dušu.
P. Što heta jość duša?
A. Duša heta jość duch, katory Boh stwaryŭ na wobraz i padabieństwo swajo i katory ŭ našym ciele dumajėć i jim kiarujėć.
P. Što jość najlepšaje ŭ dušy?
A. Rozum, wolnaja wola, pamiać i sumleńnie.
P. Kolki Boh stwaryŭ ludziej?

A. Boh stwaryŭ dwoje ludziej—Adama i Jewu.
P. Hdzie žyli pieršyje ludzi?
A. U Raju, h. j. u takim pieknym sadzie.
P. Ci z usich dreŭ dazwoliŭ Boh jeści awočy?
A. Nie, bo z drewa paznańnia dobraho i złoho Boh zabaraniŭ jeści.
P. Ci pieršyje ludzi byli ŭ hetym pasłuchniany Bohu?
A. Nie, bo, padmoŭlenyje praz šatana, zakaštawali z zabaronienaho drewa.
P. Jak ukaraŭ Boh pierszych ludziej za niepasłušeństwa?
A. Adabraŭ swaju łasku, a razam z jej i prawo na niebo; ludzi stali skłonnymi bolš da złoho, jak da dobraho, zasłužyli na wiečnyja muki, byli wyhnany z raju i musieli žyć u ciarpieńniu, chwareć i ŭmirać.
P. Jak zawiecca hrech pieršych ludziej?
A. Hrech pierwarodny.
P. Ci tolki pieršym ludziam zaškodziŭ hrech pierwarodny?
A. Nia tolki jim, ale ŭsim ludziam, bo kožny z nas rodzicca ŭ hetym hrechu?
P. A chtož nas adkupiŭ ad wiečnych muk?
A. Syn Božy.
P. Jak nas adkupiŭ Syn Božy?
A. Staŭsia čaławiekam, naradziŭsia z Pračystaj Maryi Dziawicy i ŭmior za nas na kryžu.

III. Ab Božych prykazańniach.

P. Što heta jość Božaje prykazańnie?
A. Božaje prykazańnie heta jość abjaŭlenaja wola Boha, jak ludzi pawinny žyć.

P. Kolki jość Božych prykazańnioŭ?
A. Dziesiać.
P. Čamu jany zawucca Božymi?
A. Bo jich sam Boch daŭ Majžešu, napisanyja na dwuch kamiennych plitach.
P. Jakoje jość pieršaje Božaje prykazańnie?
A. Nia budzieš mieć Bahoŭ čužych pieredamnoju.
P. Čaho zabaraniaieć pieršaje prykazańnie?
A. Jano zabaraniaieć: niedawiarstwa, bałwachwalstwa, warażby, znachorstwa i ŭsielakich zababonoŭ.
P. A što jano prykazywaieć?
A. Addawać čeść praŭdziwamu Bohu, lubić Jaho i ŭ Jim mieć nadzieju.
P. A ci jość jakije inšyje bahi?
A. Niema i być nia možeć, bo Boh jość tolki adzin.
P. A kolki jość praŭdziwych wier?
A. Jak Boh jość adzin, tak i adna tolki jość praŭdziwaja wiera, katoraja wučyć nas, jak treba služyć Bohu.
P. Chto nas wučyć praŭdziwaj wiery?
A. Praŭdziwaj wiery wučyć nas adzin tolki Katalicki Kaścioł.
P. Jakoje jość druhoje Božaje prykazańnie?
A. Nia budzieš užywać Imieńnia Pana Boha naprasna.
P. Čaho zabaraniaieć druhoje prykazańnie?
A. Jano zabaraniaieć zniewažać Božaje Imia, wyhawarywajučy Jaho biez patreby i šacunku i nie spoŭniajučy taho, što Bohu pryrok.
P. Ci možna prysiahać?
A. Možna, ale tolki ŭ patrebie i za praŭdu.

P. Jak hrešyć toj, chto za niepraŭdu prysiahaješ?
A. Hrešyć ciažka.
P. A što heta prykazańnie prykazywaješ?
A. Šacawać Božaje Imia, zaŭsiady i ŭsiudy wyhawarywać Jaho pabožna.
P. Jakoje jość trećciaje Božaje prykazańnie?
A. Pomni światkawać dzień światočny.
P. Čaho nia možna rabić u niadzielu i świata?
A. Nia možna ciažka pracawać i iści ŭ zarobki.
P. Jak treba prawadžać čas u świata?
A. Treba być na Mšy, a chto nia možeć być u kaściele, pawinien doma pamalicca
P. Jakoje jość ćaćwiortaje Božaje prykazańnie?
A. Šanuj baćku twajho i matku twaju.
P. Što heta značyć šanawać baćku i matku?
A. Heta značyć lubić i słuchacca jich.
P. Ci zaŭsiady treba słuchacca baćkoŭ?
A. Zaŭsiady, ale tolki ŭ dobraj rečy.
P. Ci praz usio žyćcio treba šanawać baćkoŭ?
A. Treba šanawać jich praz usio žyćcio i ŭ patrebie pamahać jim.
P. Kaho jašče treba šanawać, akrom baćkoŭ?
A. Treba šanawać usich staršych.
P. Jakoje jość piataje Božaje prykazańnie?
A. Nie zabiwaj.
P. Kaho nia možna zabiwać?
A. Nie možna zabiwać nijakaho caławieka, a nawat našaho niepryjaciela.
P. A ci možna bicca, łajacca abo praklinacca?
A. Nia možna bicca, łajacca abo praklinacca, a treba ŭsich ludziej lubić.
P. Jakoje jość šostaje Božaje prykazańnie?

A. Nie čužołož.
P. Čaho zabaraniaječ šostaje prykazańnie?
A. Jano zabaraniaječ brydkich pastupkoŭ, hutarak, słoŭ, pieśnioŭ, dumkoŭ i ŭsielakaj raspusty.
P. Jakoje jość siomaje Božaje prykazańnie?
A. Nie kradzi.
P. Što heta značyć kraści?
A. Kraści heta značyć zabirać sabie čužuju reč biaz wiedama i zhody taho, čyja jana jość.
P. Ci treba addać najdzienuju čužuju reč?
A. Treba, bo kalib zatrymaŭ, byŭby złodziejam.
P. Ci heta jość hrech zrabić kamu škodu.
A. Zrabić sumyśle kamu škodu jość taki samy hrech, jak i ŭkraści.
P. Što pawinien z abić toj, chto ŭkraŭ abo sumyśle zrabiŭ škodu?
A. Pawinian nahradzić za zroblenuju kryŭdu.
P. Jakoje jość wośmaje Božaje prykazańnie?
A. Nia świedčy chwałšywa prociŭ bliźniaho twajho.
P. Čaho zabaraniaječ wośmaje prykazańnie?
A. Jano zabaraniaječ chwałšywa świedčyć, łhać, abhawarywać i ŭščynać plotki.
P. Što pawinien zrabić toj, chto zrabiŭ kamunibudź kryŭdu, chwałšywa świedčučy abo abhawarywajučy?
A. Pawinien pryznacca, što chwałš hawaryŭ świedčučy abo abhawarywajučy i nahradzić za zroblenuju kryŭdu.
P. A što prykazywaječ wośmaje prykazańnie?
A. Jano prykazywaječ hawaryć zaŭsiady praŭ-

du, choćby była z hetaho nam strata, i baranić honar bliźniaho.

P. Jakija jość 9 i 10 Božyja prykazańnia?

A. Nie pažadaj žonki čužoj, ani domu, ani słuhi, ani słužanki, ani woła, ani asła, ani wodnaj rečy čužoj.

P. Čaho zabaraniajuć dwa apošnija prykazańnia?

A. Jany zabaraniajuć nawat pažadać čužoho.

P. Ci Boh tolki za ŭčynki i słowy karajeć ludziej?

A. Nia tolki za ŭčynki i słowy, ale nawat za brydkije myśli Boh karajeć ludziej.

P. Jakoje jość najważniejšaje prykazańnie?

A. Miłuj Boha z usiaho serca twajho, z usiej dušy twajej, z uśiej myśli twajej, a bliźniaho twajho, jak siabie samaho.

IV. Ab prykazańniach kaścielnych.

P. Kolki jość prykazańnioŭ kaścielnych?

A. Piać.

P. Čamu jany zawucca kaścielnymi?

A. Bo jich ustanawiŭ Katalicki Kaścioł.

P. Chto Kaściołu daŭ prawa ŭstanoŭlać prykazańnia?

A. Pan Jezus.

P. Što heta jość Katalicki Kaścioł?

A. Katalicki Kaścioł heta jość ustanoŭlenaja praz Pana Jezusa hramada wiernych, katoryje majuć adny praŭdy wiery, prymajuć adny i tyje samyje Sakramenty i pasłušny hławie Kaścioła Papie.

P. Pa čym možna paznać praŭdziwy Kaścioł?

A. Praŭdziwy Kaścioł možna paznać pa tym, što jon jość adzin, światy, katalicki abo ŭsiaświetny i Apostolski.
P. Jakoje jość pieršaje kaścielnaje prykazańnie?
A. Dni światyja światkawać.
P. Što prykazywaječ pieršaje prykazańnie?
A. Jano prykazywaječ światkawać u dni świątyje tak sama, jak i ŭ niadzielu.
P. Jakoje jość druhoje kaścielnaje prykazańnie?
A. Mšu świątuju ŭ niadzielu i świata z uwahaj słuhać.
P. Što heta jość Świataja Mša?
A. Świataja Mša heta jość niekrywawaja achwiara, u katoraj sam Pan Jezus za nas achwiarowywajecca.
P. Chto ŭstanowiŭ Achwiaru Mšy Świątoj?
A. Sam Pan Jezus u Wialiki Čećwier na apošniaj wiačery.
P. Jakoje jość trećciaje kaścielnaje prykazańnie?
A. U naznačanyje dni paścić.
P. Kali ŭ hetyje dni možna nie paścić?
A. U ciažkaj chwarobie i majučy kaścielnaje pazwaleńnie.
P. Jakoje jość čaćwiortaje kaścielnaje prykazańnie?
A. Choć raz u hod kala Wialikadnia spawiadacca i kamunikawać.
A. Jak hrešyć toj, chto nia byŭ u Wialikodnaj spowiedzi i nie prymaŭ Kamuńji Świątoj?
A. Hrešyć jon ciažka i, kalib pamior biaz spowiedzi, nia možna jaho chawać na mahiłkach pa katalicku.

P. Što treba rabić tamu, chto na Wialikodnaj spowiedzi nie dastaŭ razhrašeńnia?
A. Treba jamu wyspowiedacca druhi raz u naznačanym časie.
P. Jakoje jość piataje kaścielnaje prykazańnie?
A. Nie spraŭlać wiasiella ŭ zabaronienym časie.

V. Ab hrechu.

P. Što heta jość hrech?
A. Hrech heta jość sumyślnaje pierastupleńnie prykazańnia Božaho abo Kaścielnaho.
P. Čym možna hrašyć?
A. Myślaj, mowaj i ŭčynkam.
P. Jaki bywajeć hrech?
A. Hrech bywajeć dwajaki: pierwarodny, katory našy pieršyje baćki ŭ Raju zrabili a ŭ katorym kožny z nas rodzicca, hrech učynkowy, katory my sami robim
P. Ci ŭsie jość roŭnyje hrachi ŭčynkowyje?
A. Nie, bo adny jość wialikije abo śmiartelnyje, a druhije małyje abo zwyčajnyje.
P. Što heta jość hrech śmiartelny?
A. Hrech śmiartelny heta jość sumyślnaje pierastupleńnie prykazańnia Božaho abo Kaścielnaho ŭ ważnaj rečy.
P. Što my tracim praz hrech śmiartelny?
A. Praz hrech śmiartelny tracim my łasku Božu i zasłužywajem na wiečnuju karu.
P. Što heta jość hrech mały abo zwyčajny?
A. Hrech mały abo zwyčajny heta jość sumyślnaje pierastupleńnie prykazańnia Božaho abo Kaścielnaho ŭ nietak ważnaj rečy abo ŭ ważnaj rečy, ale niesusim sumyśle.

P. Jakuju škodu prynosić nam hrech zwyčajny?
A. Jon źmienšaješ łasku Božu i pryspasablaješ da hrechu śmiartelnaho.

VI. Ab łasce Bozaj.

P. Ci caławiek možeć spoŭnić usie prykazańnia?
A. Možeć, ale tolki pry Božaj pomačy.
P. Jak zawiecca heta pomoč Boža?
A. Zawiecca jana łaska Boža.
P. Što heta jość łaska Boža?
A. Łaska Boža heta jość dar nutranny, nadnaturalny, dany nam ad Boha, kab łaćwiej nam było spoŭniać prykazańnia.
P. Chto nam wysłužyŭ łasku Božu?
A. Pan Jezus praz swaju muku i śmierć.
P. Što heta značyć być u łasce Božaj?
A. Być u łasce Božaj heta značyć, nia mieć na dušy niwodnaho hrechu śmiartelnaho.
P. Praz što najłaćwiej atrymać łasku Božu?
A. Praz Sakramenty Św. i Malitwu.

VII. Ab Światych Sakramentach.

P. Što heta jość św. Sakramenty?
A. Światyje Sakramenty heta jość widomyje znaki, praz katoryje dastajom łasku Božu.
P. Chto ustanowiŭ Św. Sakramenty?
A. Pan Jezus.
P. Na što Pan Jezus ustanowiŭ Św. Sakramenty?

A. Kab nam łaćwiej było atrym ać zbaŭleńnie
P. Kolki jość Św. Sakramentoŭ?
A. Siem: 1. Chrest, 2. Bieżmowańnie, 3. Cieło i Kroŭ Pana Jezusa, 4. Pakuta, 5. Apošniaje Światym Alejam pamazańnie. 6. Kapłanstwa, 7. Małženstwa.
P. Jak dzielucca Św. Sakramenty?
A. Św. Sakramenty dzielucca na Sakramenty żywych i ŭmioršych.
P. Čamu zawucca Sakramentami żywych?
A. Bo da hetych Sakramentoŭ treba prystupać, budučy ŭ łasce Božaj.
P. Jakije heta jość Sakramenty żywych?
A. Bieżmowańnie, Cieło i Kroŭ Pana Jezusa, Apošniaje Św. Alejam pamazańnie, Kapłanstwo i Małženstwo.
P. A čamu druhije Sakramenty zawucca Sakramentami ŭmioršych?
A. Bo da jich prystupajecca ŭ hrechu, budučy ŭsio roŭna jakby ŭmioršy na dušy.
P. Što my dastajom praz Sakramenty ŭmioršych?
A. Adpuščeńnie hrachoŭ i kary za jich.
P. Jakijež heta jość Sakramenty ŭmioršych?
A. Chrest i Pakuta.
P. Jak jašče dzielucca Sakramenty?
A. Sakramenty dzielucca jašče na paŭtornyje i niepaŭtornyje.
P. Čamu jany zawucca Sakramentami paŭtornymi?
A. Bo da jich można prystupać bolš jak raz u życciu.
P. Jakijež heta jość Sakramenty paŭtornyje?
A. Cieło i Kroŭ Pana Jezusa, Pakuta, Apošniaje św. Alejam pamazańnie i Małženstwa.

P. A čamu druhije Sakramenty zawucca niepaŭtornymi?
A. Bo da jich možna prystupać tolki raz u žyćciu.
P. Jakiješ heta jość Sakramenty niepaŭtornyje?
A. Chrest, Bieżmowańnie i Kapłanstwa.

1. Chrest.

P. Jaki jość najpieršy i najpatrabniejšy Sakrament?
A. Chrest.
P. Dziele čaho Chrest jość najpieršym Sakramentam?
A. Bo biez jaho nia možna prystupać da druhich Sakramentoŭ.
P. A dziele čaho Chrest jość najpatrabniejšy?
A. Bo biaz Chrestu nichto nia možeć zbawicca.
P. Što heta jość Chrest?
A. Chrest heta jość Sakrament, praz katory čaławiek dastaječ adpuščeńnie hrechu pierwarodnaho i ŭsich hrachoŭ učynkowych, pierad Chrestam zroblenych.
P. Kali treba chryścić?
A. Jak možna bardziej pa naradžeńniu.
P. Jak zawiecca achryščony čaławiek?
A. Chryścianin.

2. Bieżmowańnie.

P. Što heta jość Bieżmowańnie?
A. Bieżmowańnie heta jość Sakrament, katory ŭmocniaječ nas u wiery i cnotach i pamnažaječ łasku Božu.

P. Chto možeć bieżmować?
A. Tolki Biskup.
P. A chto možeć bieżmowacca?
A, Toj, chto achryščen i jość u łasce Božaj.
P. Što treba rabić bieżmujučysia?
A. Treba malicca i nie adchodzicca pakul Biskup nie daść błahosłaŭleńnia.
P. Kolki raz možna bieżmowacca?
A. Tolki adzin raz u žyćci.
P. Na što heta pry Bieżmowańniu dajecca imia?
A. Kab mieć nowaho Patrona, katoryby zastupaŭsia za nas pierad Boham.

3. Cieło i Kroŭ Pana Jezusa abo Najświaciejšy Sakrament.

P. Što heta jość Najświaciejšy Sakrament?
A. Najświaciejšy Sakrament heta jość praŭdziwaje Cieło i Kroŭ Pana Jezusa, utajonaje ŭ widomych znakach chleba i wina.
P. Ci ŭ Najświaciejšym Sakramencie astajecca chleb i wino?
A. U Najświaciejšym Sakramencie susim nie astajecca chleba i wina, a tolki jich widomyje znaki, bo chleb i wino pieramieniwajucca ŭ Cieło i Kroŭ Pana Jezusa.
P. Chto ŭstanowiŭ Najświaciejšy Sakrament?
A. Najświaciejšy Sakrament ustanowiŭ Pan Jezus pierad swajej śmierciaj na apošniaj wiačery.
P. Jak Pan Jezus ustanowiŭ Najświaciejšy Sakrament?

A. Pan Jezus pieramianiŭ chleb i wino ŭ Cieło i Kroŭ swaju.
P. Kamu Pan Jezus daŭ prawo pieramieniać chleb i wino ŭ swajo Cieło i Kroŭ?
A. Ksiandzam.
P. Kali ksiandzy pieramieniajuć chleb i wino ŭ Cieło i Kroŭ Pana Jezusa.
A. Na konsekraćji ŭ Mšy Światoj.
P. Što ŭ nas spraŭlaječ Najświaciejšy Sakrament?
A. Zwialičywaječ łasku Božu?
P. Čamu hety Sakrament zawiecca Św. Kamuńjaj.
A. Bo, prymajučy hety Sakrament, wiernyje złučajucca z Panam Jezusam i sami miž saboj.
P. Dyk kahož prymajem u Św. Kamuńji?
A. Samoho Pana Jezusa.
P. Ci ŭ Św. Kamuńji prymajem my Pana Jezusa tolki jak Boha, ci i jak čaławieka?
A. U Św. Kamuńji prymajem my Pana Jezusa jak Boha tak i čaławieka.
P. Ci ŭ Najświaciejšym Sakramencie Pan Jezus jość žywy?
A. U Najświaciejšym Sakramencie Pan Jezus jość žywy z ciełam, dušoj i Božaściu.
P. Ci ŭ kožnym kamunikancie ŭwieś jość Pan Jezus?
A. U kožnym kamunikancie ŭwieś jość Pan Jezus, budučy razam Boham i čaławiekam.
P. A Ci Pan Jezus dzielicca, kali kamunikant padzielicca na častački?
A. Pan Jezus nia dzielicca, ale ŭwieś astajecca ŭ kožnaj častačce.

P. Ci prymajučy Kamuńju tolki ŭ widomym znaku chleba, prymajem i Kroŭ Pana Jezusa?
A. Prymajučy Kamuńju tolki ŭ widomym znaku chleba, prymajem takže i Kroŭ Pana Jezusa, bo hdzie jość žywoje cieło, tam jość i kroŭ.

P. Ci časta možna kamunikawać?
A. Kamunikawać možna nawat i kožny dzień, kali na spowiedzi pazwolicca.

P. A kali treba kanieśnie kamunikawać?
A. Pierad Wialikadniam.

P. Ci kožny možeć kamunikawać?
A. Kamunikawać možeć tolki toj, chto dobra da hetaho pryhatowiŭsia.

P. Jakža treba pryhatowicca, kab hodna pryniać Św. Kamuńju?
A. Treba pryhatowić dušu i cieła.

P. Jak treba pryhatowić dušu?
A. Treba ačyścić jaje z hrachoŭ, ščyra wyspowiedaŭšysia, i malicca.

P. Što treba adhawaryć pierad Św. Kamuńjaj?
A. Akty wiery, nadzieji i miłości Pana Boha.

P. A jak treba pryhatowić cieła?
A. Ad poŭnačy ničoho nia jeści i nia pić, skromna i čysta adziecca.

P. Jak treba prystupać da Św. Kamuńji.
A. Skromna i pakorna stać na kaleni, złažyć nakryž ruki na hrudziach, adkryć rot, jazyk pałažyć na dolniaj wuśnie i spažyć padany kamunikant.

P. Jak doŭha treba malicca pa Św. Kamuńji?
A. Chacia čwierć hadziny.

P. Jak treba prawiaści dzień, u katory kamunikawana?
A. Skromna i pabožna.

4. Pakuta.

P. Što heta jość pakuta?
A. Pakuta heta jość Sakrament, praz katory dastajom adpuščeńnie hrachoŭ, zroblenych pośla Chrestu.
P. Što treba rabić, kab praz Sakrament Pakuty dastać adpuščeńnie hrachoŭ?
A. Treba spoŭnić piać warunkoŭ.
P. Jakiješ heta jość warunki, kab dobra adprawić Pakutu?
A. 1. Prypomnić hrachi, 2. Žaleć za hrachi, 3. Mocna pastanawić bolš nie hrašyć, 4. Ščyra wyspowiedacca, 5. Adprawić pakutu i nahradzić za kryŭdu.
P. Što heta značyć prypomnić hrachi?
A. Heta značyć, prypomnić i abličyć usie hrachi, zroblenyje praz toj čas, z jakoho majim spowiedacca.
P. Jak treba prypomnić hrachi?
A. Treba prypomnić jaknajlepi, nia zmienšajučy swajej winy.
P. Što treba rabić, kab prypomnić hrachi?
A. Treba ŭ myśli razabrać Božyja i Kaścielnyja prykazańnia, hrachi śmiartelnyje i čužyje i swaje pawinnaści.
P. Na što treba ŭwažać, prypominajučy hrachi?
A. Treba ŭwažać kolki razoŭ zroblen kožny hrech i ŭ jakich warunkach.
P. Što treba rabić, prypomniŭšy hrachi?

A. Treba žaleć za hrachi.
P. Čamu heta treba žaleć za hrachi?
A. Bo hrachami abražajem my Boha, a sabie piekła hatujem.
P. Što heta jość žal za hrachi?
A. Žal za hrachi heta jość wialiki smutak, što hrachami abrazili my Boha, stracili niebo, a zasłužyli na piekło.
P. Jaki bywajeć žal?
A. Žal bywajeć dwajaki: najlepšy i dobry.
P. Kali bywajeć žal najlepšy?
A. Tahdy, kali my brydzimsia hrachami tolki z miłości Boha.
P. A kali bywajeć žal dobry?
A. Tahdy, kali my brydzimsia hrachami dziele hetaho, što bajimsia stracić niebo, a zasłužyć na piekło.
P. Katoryž treba staracca mieć žal?
A. Žal najlepšy.
P. A ci dosyć žalu dobraho, kab dastać adpuščeńnie hrachoŭ?
A. Dosyć, ale tolki ŭ Sakramencie pakuty.
P. Štož treba rabić, kab lahčej pabudzicca da žalu najlepšaho?
A. Treba dumać ab mukach Pana Jezusa.
P. Ci heta dosyć žaleć tolki za hrachi?
A. Nia dosyć žaleć tolki za hrachi, ale treba jašče i pastanawić bolš nie hrašyć.
P. Štož heta značyć pastanawić bolš nie hrašyć?
A. Pastanawić bolš nie hrašyć heta značyć, mieć ščyruju wolu bolš Boha nie abražać hrachami i ścierahčysia zdareńnia da hrechu.
A. Što heta jość zdareńnie da hrechu?

A. Heta jość asoby i miescy, katoryje prywodziuć nas da hrechu.
P. A ci hrašyć toj, chto nia chočeć ścierahčysia zdareńnia?
A. Hrašyć i možeć adbyć spowiedź niewažna.
P. Što treba zrabić pierad spowiedziaj?
A. Treba prypomnić usie swaje hrachi, žaleć za jich i pastanawić bolš nie hrašyć.
P. Što heta jość *Spowiedź?*
A. Spowiedź heta jość askaržeńnie siabie pierad ksiandzom ŭ usich swajich hrachoch, dla atrymańnia razhrašeńnia.
P. Chto ŭstanowiŭ Spowiedź?
A. Pan Jezus.
P. Jak treba spowiedacca?
A. Ščyra z usich hrachoŭ, žalejučy za jich.
P. Što treba kazać, prystupiŭšy da spawiadnicy?
A. Treba, stojučy na kaleniach, pieražygnacca, skazać Pachwalony, kali apošni raz byŭ ŭ Spowiedzi abo što pieršy raz prychodzić, ci adprawiŭ pakutu, a pośla kazać usie swaje hrachi, dabaŭlajučy kolki razoŭ kožny zroblen.
P. Z jakich hrachoŭ kanieśnie treba spowiedacca?
A. Z usich hrachoŭ śmiartelnych, zroblenych myślaj, mowaj i učynkam.
P. Što treba rabić, skazaŭšy ŭsie hrachi?
A. Skazaŭšy ŭsie hrachi, treba kazać: „bolš nia pomniu, žaleju ščyra, abiacuju paprawicca i prašu razhrašeńnia“.
P. Jak treba słuchać napominańnia ksiandza?
A. Treba słuchać uwažna, jakby heta sam Pan Jezus naučaŭ.

P. Što treba rabić, jak ksiondz dajeć razhrašeńnie?

A. Treba, stojučy na kaleniach, bicca ŭ hrudzi, haworučy: „Bože, budź litaściwy nadamnoju hrešnym“.

P. Što treba rabić, jak dasca znak adyjści?

A. Treba adyjści na bok i padziakować Bohu za adpuščeńnie hrachoŭ.

P. Jak možna nie skazać hrechu na spowiedzi?

A. Dwajaka: sumyśle i niesumyśle.

P. Kali heta budzić sumyśle nie skazano?

A. Tady, kali chto nia dobra pryhatoŭlajecca da spowiedzi i dziele hetaho nie skažeć jakoho hrechu i kali chto saromicca abo bajicca skazać.

P. Ci spowiedź budzieć ważna, kali chto sumyśle nie skažeć jakoho hrechu?

A. Kali chto sumyśle nie skažeć na spowiedzi hrechu śmiartelnaho, spowiedź jaho budzieć nieważna.

P. Što treba rabić, kali spowiedź była nieważna?

A. Treba znoŭ wyspowiedacca z tych samych hrachoŭ, z katorych spowiedanasia na nieważnaj spowiedzi.

P. A kali heta budzieć niesumyśle nie skazano?

A. Niesumyśle nie skazano heta budzieć tady, kali chto, dobra pryhatoŭlajučysia da spowiedzi, zabudzicca skazać.

P. Što treba rabić, kali prypomnicca hrech śmiartelny, katory niesumyśle nie skazano?

P. Treba tolki hety hrech na druhoj spowiedzi skazać, bo spowiedź była ważna.

A. Što my dastajom praz razhrašeńnie?

A. Adpuščeńnie hrachoŭ i kary wiečnaj.
P. A što jašče astajecca adpakutować pa razhrašeńniu?
A. Astajecca jašče adpakutować karu dačasnuju ŭ hetym žyćciu abo ŭ čyscy.
P. Praz što my dastajom adpuščeńnie kary dačasnoj?
A. Praz adpraŭleńnie naznačenaj na spowiedzi pakuty.
P. Kali i jak treba adprawić naznačenuju pakutu.
A. Naznačenuju pakutu treba adprawić tady i hetak, jak kazano na spowiedzi.
P. Praz što jašče dastajom adpuščeńnie kary dačasnoj?
A. Praz Adpusty.
P. Što heta jość Adpust?
A. Adpust heta jość darowańnie kary dačasnoj, katoruju za hrachi treba byłob adpakutować.
P. Adkul Adpusty biaruć siłu?
A. Z zasłuhoŭ Pana Jezusa, Maciery Božaj i ŭsich światych.
P. Chto majeć prawo dawać Adpusty.
A. Papa, a padčas i Biskup.

5. Apošniaje Św. Alejam pamazańnie.

P. Što heta jość Apošniaje Św. Alejam pamazańnie?
A. Apošniaje Św. Alejam pamazańnie heta jość Sakrament, u katorym praz pamazańnie Św. Alejam i malitwu chwory dastaječ łasku Božu na karyść dušy i cieła.

P. Kolki razoŭ možna prymać hety Sakrament?
A. Hety Sakrament možna prymać tolki razoŭ, kolki panowicca chwaroba.

6. Kapłanstwa.

P. Što heta jość Kapłanstwa?
A. Kapłanstwa heta jość Sakrament, praz katory atrymywajecca prawo adpraŭlać Mšu Św. i rožnyja kaścielnyja nabaženstwa, adpuščać hrachi i naučać.
P. Chto možeć wyświacić na ksiandza?
A. Tolki Biskup.

7. Małženstwa.

P. Što heta jość Małženstwa?
A. Małženstwa heta jość Sakrament, praz katory mužčyna i kabieta, prysiahajučy sabie pa dobraj woli wieru da śmierci, dastajuć łasku Božu pabožna žyć i hadawać dziaciej.
P. Na štó heta čytajecca zapowiedzi?
A. Kab dawiedacca, ci niema časam jakich praškod da małženstwa.

VIII. Ab Malitwie.

P. Što heta jość malitwa?
A. Malitwa heta jość skierowańnie myśloŭ da Boha, kab addać Jamu češć i prasić Jaho pomočy ŭ našych patrebach.
P. Ci treba malicca?
A. Treba, bo sam Pan Jezus prykazaŭ.

P. Čaho možna prasić u malitwach?
A. Usiaho, što dobraje i nie praciŭnoje našamu zbaŭleńniu.
P. Jak treba malicca?
A. Malicca treba z pakoraj, nadziejaj i trywała.
P. Jakaja jošć najważniejšaja malitwa?
A. Malitwa Panskaja abo „Wojče naš“.
P. Čamu „Wojče naš“ zawiecca Malitwaj Panskaj?
A. Bo sam Pan Jezus naučyŭ Apostołoŭ admoŭlać hetu malitwu.

IX. Ab cnotach.

P. Što heta jošć cnota?
A. Cnota heta jošć prywyčka z achwotaj zaŭsiody rabić dobra.
P. Jakija heta jošć cnoty Božyja?
A. Wiera, nadzieja i miłość.
P. Što heta jošć wiera?
A. Wiera heta jošć łaska Boža, praz katoru pryznajom za praŭdu ŭsio toje, što Boh abjawiŭ i ŭ što praz Kaścioł Katalicki wieryć nam kažyć, a heta dziele taho, što Boh nikoli nia mylicca.
P. Što heta jošć nadzieja?
A. Nadzieja heta jošć cnota, praz katoru spadziajomsia atrymać usio toje, što nam Boh abiecaŭ dziele zasłuhoŭ Pana Jezusa, bo Boh spoŭniajeć swaje abiecańnia.
P. Što heta jošć miłość?
A. Miłość heta jošć cnota, katoraja kažyć nam usio rabić na čэść Bohu, a ŭ patrebie

nawat swajo žyćcio achwiarować Jamu, a heta dziele taho, što Boh jość najlepšy.

P. Kali my pawinny admoŭlać akty wiery, nadzieji i miłości?

A. Jak najčaściej: pa pacierach, prystupajučy da Sakramentoŭ, u pakusach i ŭsiakaj trywozie.

P. Jakija heta jość najważniejšyja cnoty?

A. 1. Rastaropnaść, 2. Sprawiedliwaść, 3. Ŭmiarkowańnie, 4. Adwaha.

P. Jakije heta jość najważniejšyje chryścianskije ŭčynki?

A. Malitwa, post i dareńnie ŭbohich.

P. Jakije heta jość miłasiernyje ŭčynki, katoryje adnosiucca da cieła?

A. 1. Hałodnaho nakarmić, 2. Prahnučych napaić, 3. Nahoho adzieć, 4. Padarožnaho ŭ chatu pryniać, 5. Chworaho atwiedać, 6. Niawinna pasadženych ŭ astroh staracca ŭwolnić, 7. Chawać umioršych.

P. A jakije heta jość miłasiernyje ŭčynki, katoryje adnosiucca da dušy?

A. 1. Hrešnika atwadzić ad hrechu, 2. Nieuka naučyć, 3. Patrabujučym radu dać, 4. Markotnych paciešać, 5. Ciarpliwa znasić kryŭdy, 6. Abrazy achwotna darowywać, 7. Malicca za żywych i ŭmioršych.

X. Ab apošnich rečach.

P. Jakija heta jość rečy apošnija?

A. Śmierć, sud, niebo i piekło.

P. Što heta jošć śmierć?
A. Śmierć heta jošć razłuka dušy z ciełam.
P. Dzie dziajecca duša pa śmierci?
A. Duša pa śmierci idzieć na sud Božy.
P. Kolki razoŭ Boh budzieć sudzić ludziej?
A. Dwa: pieršy raz-zaraz pa śmierci kožnaho čaławieka, a druhi raz-usich ludziej na strašnym sudzie pry kancy świeta.
P. Kudy Boh pasyłajeć dušu pa pieršym sudzie?
A. Abo ŭ niebo, abo ŭ piekło, abo ŭ čyściec.
P. Što heta jošć niebo?
A. Niebo heta jošć miesca wiečnaho i praŭdziwaho ščaścia.
P. A chto dastejecca ŭ niebo?
A. Toj, chto ŭmior biaz hrechu i ničoho nie majeć adpakutować.
P. Što heta jošć čyściec?
A. Čyściec heta jošć miesca kary dačasnoj pa śmierci.
P. Chto dastajecca ŭ čyściec?
A. Toj, chto ŭmirajeć u hrechu zwyčajnym abo za hrachi swaje jašče nie adpakutowaŭ.
P. Što heta jošć piekło?
A. Piekło heta jošć miesca wiečnaj kary.
P. Chto dastajecca ŭ piekło?
A. Toj, chto ŭmierajeć u hrechu śmiartelnym.

PIEŚNIA.

O moj Bože! wieru Tabie,
I ŭsio wieru ja dla Ciabie,
Ŭsiu nadzieju ŭ Tabie maju,
Za ŭsio Ciabie wychwalaju.
Ty satwaryŭ, Ty adkupiŭ,
Ty mianie, Bože, aświaciŭ,
Za to Tabie, hdzie jość ludzie,
Čeść i chwała niechaj budzie.
Tabie, Bože! kłaniajusia,
Wa ŭsim na wolu zdajusia,
A być tolki chaču ŭ niebie,
Pa ŭsie wiaki lubić Ciabie.
Žal mnie, Bože! zhrašyŭ Tabie,
Praz hrech dastaŭ piekła sabie,
Da nie tak žal zhuby majej,
Jak žal, Bože, kryŭdy Twajej
Achža Bože! ŭsio kajusia,
Praściž mianie, papraŭlusia;
Da ŭžo sto raz umierć wolu,
Na hrech bolej nie zazwolu.
Dla Twajho ja ŭpadabańnia
Chaču chawać prykazańnia
Żyć i ŭmirać chaču ŭ Tabie
Bo Ty dobry sam u Sabie
O, Jezusie Ty naš Panie,
Serca našaha kachańnie!
Da ruk, da noh Twaich paŭšy,
Żalejem za hrachi našy.

Całujučy Twaje rany,
O Jezusie naš kachany,
Ruki i wočy k niebu ŭznosim,
Adpušćeńnia hrachoŭ prosim.
Ślozy našy wyliwajem,
Ščyrym sercam pryrakajem,
Pakul budziem z ludźmi žyci,
Nia budziem Bohu hrašyci.
O Maryja Matka Boska!
Praświataja kwietka rajska!
Malisia Bohu za nami,
Niahodnymi hrešnikami.
Usie Światyje ŭzhlańcie z nieba!
Wašaj łaski nam patreba;
Malicieś Bohu za nami,
Niahodnymi hrešnikami.
Chwała Bohu Praŭdziwamu,
Chwała ŭ Trojcy Jadynamu,
Chwała Ajcu, razam Synu,
Chwała i Duchu Światomu.
Amen.